

การศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ของกรมพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ของกรมพัฒนาที่ดิน โดยทำการศึกษากับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ของสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ จำนวน ๑๐๗ คน โดยศึกษาเกษตรกรจำนวน ๙๐ คน ผลการศึกษาพบว่าประชากรเป็นเพศหญิง ร้อยละ ๖๔.๔ โดยส่วนมีอายุเฉลี่ย ๕๗ ปี การศึกษาส่วนใหญ่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๔๘ พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย ๖ ไร่ต่อราย และมีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย ๖ ปี สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย ๔ คน และเป็นแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย ๒ คน เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือเกษตรกรกรรม ร้อยละ ๙๑ รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย ๓๐๔,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี อีกทั้งเกษตรกรมีความคิดเห็นว่ามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำเกษตรอินทรีย์แบบ PGS ร้อยละ ๘๒ ความพึงพอใจต่อการการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการศึกษาดูงานเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ความพึงพอใจต่อการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เฉลี่ยอยู่ในระดับ น้อย และ ความพึงพอใจต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน อยู่ในระดับ ปานกลาง

นอกจากนี้ยังพบว่า จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $p < 0.05$ ด้านการการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการศึกษาดูงานเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS มีความสัมพันธ์กับอายุ รายได้จากเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS เชิงบวก ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับพื้นที่การผลิตพืช PGS เชิงบวก ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS มีความสัมพันธ์กับ การอบรมด้านเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS และการได้รับการรับรองมาตรฐาน PGS เชิงบวก ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ มีความสัมพันธ์กับ จำนวนแรงงานเกษตร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS เชิงบวก ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยคือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS มีส่วนสำคัญในความสำเร็จของการส่งเสริมฯ เจ้าหน้าที่ดูแลด้านเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ควรจัดสรรตารางการทำงานด้านเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS ให้เหมาะสมตามความต้องการของเกษตรกร และกรมพัฒนาที่ดิน ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ดูแลด้านเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS เพื่อเพิ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์แบบ PGS ส่วนในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรสร้างการรับรู้และปรับปรุงระบบสารสนเทศให้น่าสนใจสามารถเข้าถึงได้ง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน ทำให้เกษตรกรเข้าถึงข่าวสารและองค์ความรู้ของเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS ได้มากยิ่งขึ้น และเพิ่มการถ่ายทอดองค์ความรู้ การศึกษาดูงาน และสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS ตามความจำเป็น

หลักการและเหตุผล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ของกรมพัฒนาที่ดิน โดยทำการศึกษากับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ของสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ จำนวน ๑๐๗ คน โดยศึกษาเกษตรกรจำนวน ๘๐ คน เพื่อให้ทราบแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS แล้วนำไปขยายผลเพื่อเพิ่มจำนวนเกษตรกรที่รับผิดชอบในโครงการเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ที่กรมพัฒนาที่ดินรับผิดชอบต่อไป

ในปัจจุบัน การทำการเกษตรได้มีการปรับเปลี่ยนจากอดีตเป็นอย่างมาก โดยมุ่งเน้นการแข่งขันการผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้ามาช่วยในการผลิตพืช ทำให้เกิดการปนเปื้อนในผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกร อีกทั้งยังตกค้างในพื้นที่ของเกษตรกร ส่งผลให้ทรัพยากรดินเกิดความเสื่อมโทรม และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้การผลิตในระบบเคมี ยังมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช แล้วยังมีแนวโน้มที่จะต้องเพิ่มปริมาณการใช้มากขึ้นทุกปี จากปัญหาดังกล่าว จึงเป็นที่มาของนโยบายของรัฐบาลไทยที่จะใช้ระบบการปลูกพืชปลอดภัย และระบบเกษตรกรอินทรีย์เข้ามาขับเคลื่อนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

สำหรับในประเทศไทย พบว่า มีหน่วยงานที่ดูแลด้านเกษตรกรอินทรีย์อยู่หลายหน่วยงาน อาทิเช่น กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และมูลนิธิเกษตรกรอินทรีย์ไทย เป็นต้น ซึ่งการรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ มีหลัก ๆ อยู่ ๔ มาตรฐาน ได้แก่ ๑) มาตรฐานระหว่างประเทศ ๒) มาตรฐานกลุ่มประเทศ ๓) มาตรฐานประเทศไทย และ ๔) มาตรฐานการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๒) ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักที่ส่งเสริมและผลักดันให้เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบนโยบายให้หน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุนส่งเสริม ระบบเกษตรกรอินทรีย์พร้อมทั้งส่งเสริมถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้านการผลิตในระบบเกษตรกรอินทรีย์ และการรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ กรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมสนับสนุนระบบเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) โดยมีการส่งเสริมในเรื่ององค์ความรู้และปัจจัยการผลิต เพื่อสนับสนุนส่งเสริมเกษตรกรเข้าสู่ระบบเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเป็นระบบที่เข้ามาแก้ไขปัญหาการรับรองมาตรฐานของเกษตรกรอินทรีย์ โดยใช้การตรวจรับรองของเพื่อสมาชิกเกษตรกรอินทรีย์ในการรับรอง ทำให้เกษตรกรรายย่อยสามารถเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ได้มากยิ่งขึ้น

กรมพัฒนาที่ดินให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์อย่างจริงจังอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบัน โดยให้การสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรที่มีความพร้อมและเต็มใจเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ สนับสนุนช่วยเหลือด้านการปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับการผลิตในระบบเกษตรกรอินทรีย์ ถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตเกษตรกรอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่จำเป็นสำหรับการผลิตในระบบเกษตรกรอินทรีย์ เจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการด้านเกษตรกรอินทรีย์ให้กับกลุ่มเกษตรกรดำเนินการยื่นสมัครขอรับการรับรองมาตรฐานพืชอินทรีย์กับหน่วยงานที่พิจารณาให้การรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ เช่น กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร มาตรฐาน IFOAM จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ เป็นต้น

ตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (การพัฒนาด้านการเกษตร) โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน กิจกรรมหลักที่ ๑๖ ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรอง

แบบมีส่วนร่วม กรมพัฒนาที่ดินได้ร่วมกับมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย สนับสนุนด้านเทคนิควิชาการ ในการพัฒนา กลุ่มเกษตรอินทรีย์ด้วยกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems, PGS) มีเป้าหมาย การยอมรับของตลาดภายในประเทศและภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และการยอมรับเชิงนโยบายของรัฐกระบวนการตรวจ และรับรอง ใช้หลักการ PGS IFOAM และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย(Thai Standard Agriculture) มกษ. ๙๐๐๐ เล่ม ๑ และเล่ม ๒ ปรับประยุกต์เข้ากับบริบทของเกษตรกรรายย่อยในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย โดยทาง กรมพัฒนาที่ดินได้บูรณาการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนเรื่องการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบ มีส่วนร่วม (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๔)

โดยที่สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ เป็นหนึ่งในจังหวัดนำร่องการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ ในฐานะมิสเตอร์เกษตรอินทรีย์ของกรมพัฒนาที่ดินมี หน้าที่ในการส่งเสริมผลักดัน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ด้วยกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ซึ่งการส่งเสริมการ ทำการเกษตรภายใต้การรับรองในระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับเกษตรกรราย ย่อยอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ แบบมีส่วนร่วม (PGS) ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการ ส่งเสริมเกษตรกรของเจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ และนโยบายด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของกรม พัฒนาที่ดิน อันเป็นประโยชน์ต่อกรมพัฒนาที่ดิน ที่ดำเนินการด้านระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) และ การพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมบางประการ ของเกษตรกรที่เข้า ร่วมโครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ในจังหวัด เชียงใหม่

๒) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมี ส่วนร่วม (PGS) ในจังหวัดเชียงใหม่

ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลา เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึง เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๖๔

สถานที่ดำเนินการ จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ดำเนินการ

นายดำรงฤทธิ์ ศิริช่วง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล ปฏิบัติงาน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

อุปกรณ์การทดลอง

แบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตร อินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ในจังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

๘.๑ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Populations and Sampling)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ ในโครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) จำนวน ๑๐๗ ราย และได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (๑๙๖๗) ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ เปอร์เซ็นต์ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดยที่ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ ร้อยละ ๕

แทนค่า n ของขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{107}{1+107(0.05)^2}$$

n = ๘๔.๒๕ คน หรือ ๘๕ ราย

โดยวางแผนเก็บข้อมูลจำนวน ๙๐ ราย

๘.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปสัมภาษณ์เกษตรกร ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น ๙ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร

ตอนที่ ๒ ลักษณะการผลิตพืช

ตอนที่ ๓ ลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ ๔ ลักษณะพื้นฐานทางด้านสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ ๕ ความพึงพอใจการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการศึกษาดูงาน

ตอนที่ ๖ ความพึงพอใจการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิต

ตอนที่ ๗ การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ PGS

ตอนที่ ๘ การสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

ตอนที่ ๙ ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

๘.๓ วิธีการรวบรวมข้อมูล

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เก็บข้อมูลโดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคลโดยสัมภาษณ์เกษตรกรที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ ในโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดเชียงใหม่

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงาน เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ข้อมูลจากกรมพัฒนาที่ดิน มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๘.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลที่เก็บได้ทั้งหมดเมื่อได้ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว และนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ จึงนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

๑) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการอธิบายข้อมูลสภาพปัจจัยพื้นฐานทางสังคม ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และอื่น ๆ ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

๒) สถิติที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตามหนึ่งตัว ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยภายนอก ที่มีผลต่อการความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)

ผลการทดลอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของการศึกษาได้ดังต่อไปนี้ ความพึงพอใจต่อการการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการศึกษาดูงานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ความพึงพอใจต่อการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีเพียงการใช้แอปพลิเคชัน โลกออนไลน์ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับการได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่อยู่ในระดับน้อย ควรเร่งแก้ไขอย่างเร่งด่วน ส่วนปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลาง ควรเพิ่มให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการศึกษาดูงานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม มีตัวแปรอิสระจำนวน ๒ ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ หรือต่ำกว่า ได้แก่ อายุ รายได้จากเกษตรอินทรีย์แบบ PGS โดยตัวแปรดังกล่าวมีผลเชิงบวก การส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม มีตัวแปรอิสระจำนวน ๑ ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ หรือต่ำกว่า ได้แก่ พื้นที่การผลิตพืช PGS โดยตัวแปรดังกล่าวมีผลเชิงบวก การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม มีตัวแปรอิสระจำนวน ๒ ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ หรือต่ำกว่า ได้แก่ การอบรมด้านเกษตรอินทรีย์แบบ PGS และการได้รับการรับรองมาตรฐาน PGS โดยตัวแปรดังกล่าวมีผลเชิงบวก การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น มีตัวแปรอิสระจำนวน ๒ ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ หรือต่ำกว่า ได้แก่ จำนวนแรงงานเกษตร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบ PGS โดยตัวแปรดังกล่าวมีผลเชิงบวก จากการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทำให้ทราบแนวทางในการเพิ่มความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมให้กับเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ และนำไปสู่การกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบ PGS ต่อไป

สรุปผลการทดลอง

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ของกรมพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ในจังหวัดเชียงใหม่ โดย อายุ รายได้จากเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS โดยตัวแปรดังกล่าวมีผลเชิงบวกกับการการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการศึกษาดูงานเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พื้นที่การผลิตพืช PGS มีผลเชิงบวกกับการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม การอบรมด้านเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS และการได้รับการรับรองมาตรฐาน PGS มีผลเชิงบวกต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม และจำนวนแรงงานเกษตรกร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS มีผลเชิงบวกกับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ ถ้าเพิ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ อาจทำให้กรมพัฒนาที่ดินประสบความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ในเกษตรกรที่สนใจเพิ่มขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑๑.๑ ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมเกษตรกรของเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)

๑๑.๒ ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรประสบความสำเร็จในระบบเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)

ข้อเสนอแนะ

๑๒.๑ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและผลักดันโครงการอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) เจ้าหน้าที่ควรจัดตารางพบเกษตรกรให้มากขึ้น

๑๒.๒ เจ้าหน้าที่ฯ ผลักดันการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้การสนับสนุนเกษตรกรเพื่อเพิ่มความสำเร็จในการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

๑๒.๓ เจ้าหน้าที่ฯ ควรสร้างการรับรู้ และกรมพัฒนาที่ดินปรับปรุงระบบสารสนเทศให้น่าสนใจสามารถเข้าถึงได้ง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน ทำให้เกษตรกรเข้าถึงข่าวสารและองค์ความรู้ของเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ได้มากยิ่งขึ้น

๑๒.๔ เจ้าหน้าที่ฯ และกรมพัฒนาที่ดิน ควรเพิ่มการถ่ายทอดองค์ความรู้ การศึกษาดูงาน และสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรกรอินทรีย์แบบ PGS ตามความจำเป็น

๑๒.๕ กรมพัฒนาที่ดินควรจัดการอบรมองค์ความรู้ด้านเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ให้กับเจ้าหน้าที่ฯ เพื่อเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ในแต่ละสถานีให้มากขึ้น